

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

1535 Budapest, Pf. 773.

Tárgy: alkotmányjogi panaszra vonatkozó indítvány

VESZPRÉMI TÖRVÉNYSZÉK VESZPRÉM	
Érkezett: postán, személyesen, faxon, e-mailben	
2017-01-16	
Példány:	Mell.:db
Állomány szám	7 P 20997 / 2013

Ap.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott **Nyugat Média és Világháló Egyesület** (székhely: 9749 Nemesbőd, Ady Endre u. 5., [REDACTED] az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdés d) pontjában nevesített, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ában konkretizált alkotmánybírói hatáskör és ugyancsak az Abtv. 27. §-ában foglalt indítványozói jogosultság alapján - dr. Fodor Tímea (Dr. Czeglédy és Társai Ügyvédi Iroda, 9700 Szombathely, Kossuth Lajos utca 8.) jogi képviselőm útján -, az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.624/2016/9. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét megállapítani és a döntést megsemmisíteni szíveskedjen, mivel az alaptörvény-ellenes, sérti az Indítványozó Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjogát és annak kiemelten védett részét, az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságot.

Indokolás**I. Tényállás**

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/311 -0 /2017	
Érkezett: 2017 JAN 30.	
Példány: 2	Kezelőiroda:
Melléklet: 15 db	du

Jelen alkotmányjogi panasz tényállásának körében tisztelettel alábbiakat adom elő.

1. Az alapul szolgáló peres eljárás tényállása szerint a dohány koncessziós pályázatokkal kapcsolatban a Magyar Szocialista Párt (MSZP) két országgyűlési képviselője, valamint az MSZP Szombathelyi Szervezetének elnökségi tagja, aki Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatában képviselő és az MSZP képviselőcsoportjának tagja és vezetője (a peres eljárásban I. r. alperes) 2013. április 29-én Szombathelyen sajtótájékoztatót tartott, amely sajtótájékoztatóról Indítványozó, az általa kiadott és a szerkesztősége által szerkesztett www.nyugat.hu internetes oldalon tudósítást jelentetett meg. A sajtótájékoztatón elhangzott sérelmezett közlések szerint I. r. alperes a pályázatot az államosított korrupció iskolapéldájának nevezte és közölte: „teljesen kézivezérelt a dolog. A pályázatokat a Fidesz helyi vezérkara újszerű

OT Fodor T

pártbizottságként véleményezte, a végső döntést pedig a választókerületi elnök, Hende Csaba mondta ki.”

A sajtótájékoztatóról Indítványozó ugyanezen a napon, azaz 2013. április 29-én az alábbiak szerint tudósított: „A trafiktörvény – Az államosított korrupció iskolapéldája” címmel, és „A szocialisták visszacsinálják az egészet, ha módjuk lesz rá, Szombathelyen a nyertesekről Hende Csaba döntött – hangzott el egy mai sajtótájékoztatón” alcímmel közölte pontosan, szöveghűen a sajtótájékoztatón I. r. alperes által elmondottakat, egyértelművé téve azt, hogy a nyilatkozat I. r. alperestől származik. Szintén a nyugat.hu-n jelent meg a hivatkozott cikkbe foglaltan a Fidesz Szombathelyi Szervezete aláírással az I. r. alperes sajtótájékoztatóján tett nyilatkozatára reagáló közlemény, amelyben Hende Csaba visszautasította az elhangzott hazug és alaptalan vádakat.

Majd, szintén a nyugat.hu ezen tudósítás tartalmát megismétlő, „Szombathelyi szocialisták a trafikosztásról (+Fidesz válasz + helyreigazítás)” címmel cikket közölt azzal a kiegészítéssel, hogy „[redacted] hozzátette, hogy pontosan mi történt, annak feltárása a hatóságok feladata lesz.” A cikk végén „Helyreigazítás” címmel lehozta Hende Csaba helyreigazító közleményét, amelyben Hende Csaba cáfolta, hogy a trafiktörvénnyel összefüggő helyi pályázatokkal kapcsolatos döntéshozatalban részt vett volna.

2. Dr. Hende Csaba, mint felperes pert indított személyhez fűződő jogai megsértése miatt dr. [redacted] I. r. alperes, az Indítványozó, mint II. r. alperes, és a Magyar Szocialista Párt III. r. alperes ellen. Kérte megállapítani, hogy alperesek megsértették a jóhírnevét és becsületét a nyugat.hu internetes újságban megjelent cikkben sérelmezett közlésekkel, és kérte alperesek eltűntetését a további jogsértéstől, elégtételadásra való kötelezésüket, valamint a II. és III. r. alperesek egyetemleges kötelezését 500.000,- forint nem vagyoni kára és kamatai megfizetésére.

Tekintettel jelen indítvány tartalmára, a tényállás körében a továbbiakban a peres eljárás Indítványozóval kapcsolatos részét ismertetem.

3. Indítványozó, mint II. r. alperes kérte a kereset elutasítását. Előadta, hogy a jogsértésért való felelősségét kizárja, hogy független sajtóorgánumként egy politikai párt sajtótájékoztatójáról tudósított, pontosan idézte az ott nyilatkozó személyeket, saját álláspontját nem jelenítette meg a tudósításban, és eleget tett a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének azzal, hogy leköszölte a másik fél, beleértve a felperes álláspontját is. Hivatkozott az Alaptörvény IX. cikkére, amely védi a sajtószabadságot és a sajtó szabad tájékoztatáshoz való jogát. A demokráciákban a sajtónak ellenőrző szerepe van, egy ellenzéki párt sajtótájékoztatójáról történt tudósítás kapcsán nem kell a sajtónak öncenzúrát gyakorolnia. Ez élőképes közvetítések esetén technikailag is megoldhatatlan lenne.

4. A bírói döntések

4.1. Az elsőfokon eljáró Veszprémi Törvényszék 7.P.20.997/2013/42/II. számú ítéletével (1. számú melléklet) az I. r. alperessel szemben a keresetet elutasította, a II. r. és III. r. alperessel szemben pedig megállapította, hogy azok megértették felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, és kötelezte II. és III. r. alperest arra, hogy elégtételként 15 napon belül saját költségükön a

[Handwritten signature]

www.nyugat.hu honlap közélet rovatában az eredeti közleménnyel azonos betűtípussal tegyék közzé a bíróság által megállapított szövegű közleményt.

4.2. Az elsőfokú ítélettel szemben - annak részben történő megváltoztatása iránt - a felperes, valamint II. és III. r. alperes is fellebbezéssel élt.

- Felperes az elsőfokú ítélet elégtételadásra kötelező rendelkezésének akként történő megváltoztatását kérte, hogy a közzétenni rendelt szövegben kerüljön megjelölésre I. r. alperes neve is, továbbá tiltsa el a bíróság II. és III. r. alpereseket a további jogsértéstől, és a nem vagyoni kártérítés összegét a kereseti kérelmének megfelelően a bíróság emelje fel.
- II. r. alperes az elsőfokú ítélet részben történő megváltoztatásával a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását kérte.

A fellebbezésében II. r. alperes (Indítványozó) kifejtette, hogy nem csak joga, hanem kötelessége is volt közügyben tájékoztatni a közvéleményt, míg másik oldalról a közvéleménynek joga volt ezen információkhoz hozzáférni. A konkrét esetben nem volt lehetősége a tárgybeli közlésekben rejlő információk ellenőrzésére, az egyéb szakmai előírásokat viszont megtartotta. Szöveghűen tudósított, a Fidesz kérésére pedig rögtön közölte a másik oldal tárgybeli ügyben kialakított álláspontját is, így a közvélemény az alperesi közléssel párhuzamosan megismerhette a felperes véleményét is, ennek alapján amit az elsőfokú bíróság tényállításként értékelt, azt az olvasó politikai vitaként élte meg. A kialakult joggyakorlat alapján a sajtó a felelősség alól mentesül, ha a közérdeklődésre számot tartó vitáról érdemi változtatás nélkül, a nyilatkozó által elmondottakat hűen közölve számol be. Ez a konkrét esetben megvalósult, így cselekménye híresztelést sem valósított meg. Magatartásának szankcionálása öncenzúrához vezetne, amely nem lehet a társadalom érdeke.

4.3. A másodfokú eljárásban a II. r. alperes fellebbezése alapján a Győri Ítélőtábla Pf.I.20.096/2015/5/I. számú ítéletével (2. számú melléklet) az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, és a II. r. alperessel (Indítványozóval) szemben a keresetet teljes egészében elutasította.

A sajtó felelőssége kapcsán kifejtette:

„Az elsőfokú bíróság helyesen, de nem teljeskörűen hívta fel a PK.14. sz. állásfoglalás és annak alkalmazása talaján kialakult bírói gyakorlatot reprezentáló döntéseket. A PK. vélemény alapján a kiindulópont valóban az volt, hogy a sajtótudósítás is megvalósíthatja a Ptk. 78. § (2) bekezdése szerinti „valótlan tény híresztelése” elkövetési magatartást, emiatt a sajtó felelősséggel tartozik a más személy tényállítását, nyilatkozatát szöveghűen átvevő de valótlan tényt tartalmazó közleményért is. Ez alóli kivétel – csak egy szűk körben – az az esetkör, ha a sajtó büntetőeljárás jogerős befejezése előtt a valóságnak megfelelően tájékoztatta az olvasókat a vádirat tartalmáról, nyilvános tárgyalásról, vagy a nem jogerős büntető ítéletről. Az állásfoglalás kereteit tágító bírói gyakorlat kimondta a sajtó mentesülését arra az esetre is, ha a sajtó a hatósági eljárások hivatalos hatósági közlemények, büntetőeljárást kezdeményező feljelentés tartalmáról tájékoztatta valóságnak megfelelően az olvasókat.

A sajtó-helyreigazítási perek kapcsán kialakult – a személyiségi jogi perekben analóg jelleggel alkalmazható – a közelmúltban jegecesedő bírói gyakorlat szerint a sajtót a

valóság bizonyításának kötelezettsége abban az esetben sem terheli, ha információi a közérdekű problémát érintő hivatalos sajtótájékoztatón alapulnak; a híradás eredeti közlőjének felelőssége állapítható meg, ha a közleményből kiderül, hogy az kitől, milyen forrásból származik és a sajtótájékoztatón elhangzottakkal összefüggő tudósítása szöveghű, hiteles. A fentiek teljesülése esetén nem terheli a sajtót az a kötelezettség, hogy a sajtótájékoztatón elhangzott tényállításokat még lapzártát megelőzően verifikálja. Az azonban ekkor is elvárható, hogy a másik felet megkérdezze, legalábbis megkísérelje a vonatkozó információk beszerzését a másik féltől is. (BDT 2010.2308, EBH 2001.407; BDT2012.2765; Fővárosi Ítéltábla Pf.II.21.8086/2013/4; Győri Ítéltábla Pf.I.20.097/2013/4)

A perbeli esetben a II. r. alperes a szakmai szabályok és a fenti elvárások betartásával járt el, így a tudósítással összefüggésben személyiségi jogsértés a terhére nem állapítható meg.”

4.4. A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő **felülvizsgálati kérelmet**, melyben annak részbeni hatályon kívül helyezését és az alperesek, így Indítványozó, mint II. r. alperes marasztalását kérte kereseti kérelmének megfelelően.

5. Az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntés

A Kúria a jelen indítvány alapját képező, Pfv.IV.20.624/2016/9. számú ítéletében (3. számú melléklet) a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta, a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, azt a II. r. alperes tekintetében is helybenhagyta, az elégtétel adására vonatkozó rendelkezését megváltoztatta, és annak közlésére II. és III. r. alperest kötelezte.

II. r. alperes felelősségével kapcsolatban kifejtette, hogy a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 13. §-a értelmében a sajtó köteles a közérdeklődésre számot tartó eseményekről, vitatott kérdésekről kiegyensúlyozottan tájékoztatni, a 4. § (3) bekezdése alapján azonban a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével. Az Smtv. 12. § (1) bekezdése szerint, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tényt állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, helyreigazító közlemény közzétételét követelheti. **„A fenti rendelkezésekből következően a sajtót az általa közölt vagy híresztelt tényállítások helytállósága tekintetében objektív felelősség terheli.** A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a II. rendű alperes, mint sajtó nem tartozik felelősséggel a sajtótájékoztatón elhangzottak közlése miatt. Nem kétséges, hogy a PK 14. számú állásfoglalást a bírói gyakorlat annyiban meghaladta, hogy a sajtó nem csak a vádirat tartalmáról, a nyilvános tárgyalásról, vagy a nem jogerős büntető bírósági ítéletről, hanem a büntetőeljárást kezdeményező feljelentés tartalmáról, hatósági eljárásokról is tájékoztathat a valóság bizonyításának kötelezettsége nélkül, mert az adott eljárásokra tartozik a sajtó által is közzétett tények valóságának vizsgálata. A sajtót, ha valamely eljárásról tudósított, az érintett személy kívánságára csak az eljárás eredményének nyilvánosságra hozatali kötelezettsége terheli. A sajtó a politikai vagy közéleti vitát érintő sajtótájékoztatón egy közszereplő vagy politikai párt vezetője, tagja nyilatkozatának nyilvánosságra hozatalával a közszereplő által előadott tényeket szélesebb körben

Dr. Tóth M.

terjeszti el, ezzel híreszteli a tényállítást. Amennyiben ez a tényállítás valótlan és sértő, megalapozhatja a sajtó felelősségét. Az Smtv. 21. § (1) bekezdése értelmében a médiatartalom-szolgáltató a jogszabályok keretei között önállóan dönt a médiatartalom közzétételéről, és felelősséggel tartozik a törvényben foglaltak megtartásáért. A sajtótájékoztatón elhangzott tényállítások tekintetében a sajtó tehát eldöntheti, hogy közzéteszi-e a nyilatkozatot és vállalja-e az esetleges jogsértő tartalomért a felelősséget. Az objektív felelősség alól a sajtót nem mentesíti az, hogy a tevékenységére irányadó jogszabályokat, vagy a sajtóetika szabályai betartotta-e. Mindezekre tekintettel egyetértett a Kúria az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján a II. rendű alperes, mint sajtó felelőssége a valótlan tény híresztelése miatt megállapítható.” (6. oldal, 26. pont)

II. Indítványozó jogi álláspontja

Indítványozó álláspontja szerint azáltal, hogy a Kúria megállapította felelősségét tényhíresztelés miatt a tárgybeli ügyben felperes személyiségi jogainak megsértése körében, sérült az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjoga és annak kiemelten védett része, a sajtószabadság. A Kúria azon megállapítása, miszerint a sajtót objektív felelősség terheli az általa híresztelt tényállítások helytállósága tekintetében, tárgybeli ügyben szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjog és annak kiemelten védett része, a sajtószabadság ellen hat, ugyanis a Kúria – a másodfokon eljáró Győri Ítéltáblával ellentétben – nem vette figyelembe, illetve a felelősség megállapítása körében nem értékelte megfelelően az ügy azon lényeges körülményeit, miszerint Indítványozó, mint sajtószerv a tárgybeli ügyben a szakma szabályait teljes mértékben betartva járt el, közlése egy hivatalos sajtótájékoztatón alapult, közérdekű problémát érintett, szöveghű, hiteles volt, és abból egyértelműen felismerhető volt, hogy kitől származik, a másik felet megkereste, és nyilatkozatát egyidejűleg közölte. A Kúria fenti álláspontját ráadásul az Smtv. 12. § (1) bekezdéséből vezeti le, amely rendelkezés a sajtó-helyreigazítási jogra - és nem személyiségi jogsértés esetére - vonatkozik, ezen, sajtó-helyreigazításra vonatkozó jogszabályi rendelkezést is alkalmazta, ráadásul kiterjesztően.

A Kúria döntése sérti Indítványozó szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjogát és annak kiemelten védett részét, a sajtószabadságot, sérül Indítványozó szabad tájékoztatáshoz való joga.

A valótlan tény híresztelését, mint elkövetési magatartást és az ebben való felelősséget nem lehet olyan kiterjesztően értelmezni, ahogyan azt a Kúria tette, ugyanis ez lehetetleníti a sajtó szabad működését, csorbítja a társadalom azon jogát, hogy értesüljön a közélet ügyeiről. A régi Ptk. 78. § (2) bekezdésében és az Smtv. 12. § (1) bekezdésében szabályozott híresztelést nem lehet olyan kiterjesztően alkalmazni, hogy az az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközzön.

III. A befogadhatóság kérdése

A tárgybeli alkotmányjogi panasz Indítványozó álláspontja szerint befogadható, alábbiak szerint:

1. Indítványozó a tárgybeli bírósági eljárásban érintett félként jelent meg, mint a bírósági eljárásban részt vevő II. r. alperes;
2. az Indítványozót ért jogsérelem a tárgybeli kúriai döntésből fakad, a Kúria döntése ugyanis azáltal, hogy a sajtó objektív felelősségének elve alapján Indítványozó, mint a peres eljárásban II. r. alperesként részt vevő fél felelősségét megállapította, megsértette az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésben foglaltakat;
3. a Kúria a sérelmezett tárgybeli ítéletében az ügy érdemében döntött, a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, azt a II. r. alperes tekintetében helybenhagyta, ezáltal felelősségét megállapította;
4. a Kúria ezen döntése elleni alkotmányjogi panaszt Indítványozó az ítélet kézbesítésétől számított 60 napon belül nyújtja be;
5. az Indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette;
6. az Abtv. 29. § alapján indítványozói álláspont szerint a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség áll fent, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítási, és a (2) bekezdésében rögzített sajtószabadság sérül azáltal, hogy a Kúria a sérelmezett döntésében a sajtó (tárgybeli esetre vonatkoztatva II. r. alperes, mint Indítványozó) felelősségét megalapozó jogszabályi rendelkezéseket, a hírszteléssel elkövetett személyiségi jogsértés kategóriáját tárgybeli esetben rendkívül tágan, kiterjesztően értelmezi, és amely értelmezés végső soron öncenzúrához, a szabad tájékoztatáshoz való jog sérelméhez, és emellett az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított információszabadság sérelméhez, korlátozásához vezet;
7. és éppen ezen utóbbi hatása a sérelmezett döntésnek az, amely megalapozza szintén az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés jellegét is jelen panasznak. A vizsgált döntés jelentősége ugyanis álláspontunk szerint túlmutat tárgybeli ügyön, az ún. valótlan tény hírsztelésével megvalósuló személyiségi jogsértés megállapíthatósága körében ugyanis szükséges vizsgálni azt, hogy sajtószerv esetében hol húzódik a felelősség határa, milyen feltételek megvalósulása esetén mentesülhet a személyiségi jogsértés megállapítása és jogkövetkezményei alól a sajtószerv, vagy valóban Alaptörvénynek megfelelő a sajtó objektív felelőssége alapján minden, tárgybeli ügghöz hasonló esetben a sajtó felelősségének megállapítása, és szükségtelen e körben a körülményeket vizsgálni. Mindez pedig az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében foglaltakat akként érinti, hogy az ott rögzített véleménynyilvánítási és sajtószabadság alaptörvényi védelmébe ütközik a sajtó objektív felelősségének megállapítása személyiségi jog megsértése miatt a tárgybeli körülmények fennállása esetén. Tisztelettel utalok e helyen arra, hogy a T. Alkotmánybíróság iránymutatására a véleménynyilvánítási és sajtószabadság tartalmára és érvényesítésére vonatkozóan a jogalkalmazásnak szüksége van az egységes jogalkalmazást is elősegítendő. Álláspontunk szerint a kérdés alkotmányjogi jelentőségű, és nem pusztán egy egységes bírósági jogalkalmazás, jogértelmezés kialakítása szükséges, amely önmagában a Kúria feladata lenne. Továbbá utalok e helyen arra is, hogy nem pusztán egy

bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdéstről van szó indítványozói álláspont szerint, amely önmagában kizárná jelen panasz befogadását [pl. 3359/2012. (XII.5.) AB végzés]. Korábban már kialakításra került a személyiségi jogvédelem területén T. Alkotmánybíróság részéről több olyan lényeges, a jogalkalmazást nagyban segítő iránymutatás, amely többek közt a közszereplők bírálhatóságát, a véleménynyilvánítási szabadság határait, vélemény (értékképlet) – tényállítás elhatárolhatóságát, stb. érintette, a jóhírnév megsértésének tényállásai körében a „híresztelés”, mint elkövetési magatartás ilyen jellegű részletes alkotmányossági vizsgálat alá vonása is szükséges.

8. Összegezve: tárgybeli ügy felveti annak kérdését, hogy alkotmányjogi szempontból jogszerűen korlátozható-e a véleménynyilvánítási és sajtószabadság a Kúria által alkalmazott objektív felelősségi elv szerint, vagy a PK. 14. számú állásfoglalás kiterjesztő értelmezése felel-e meg az Alaptörvénynek, amely szerint a sajtó mentesül a felelősség alól bizonyos körülmények fennállása esetén. Amennyiben igen, mi az a szempontrendszer, mi az az alkotmányossági mérce, amelynek mentén mentesül a sajtó a személyiségi jogsértés miatti felelősség alól valótlán tény híresztelése esetén? Álláspontunk szerint mindez megalapozza azt, hogy jelen alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, amelynek jelentősége túlmutat az adott ügyön, és amely jellege szintén megalapozza a panasz befogadhatóságát.

Mindezekre tekintettel Indítványozó jelen alkotmányjogi panasz befogadására és elbírálására indítványt tesz, ugyanis álláspontja szerint a jelen ügyben felmerülő kérdés alkotmányos jelentőségű, és Indítványozó szerint a T. Alkotmánybíróságnak szükséges azzal érdemben foglalkoznia, különös tekintettel arra is, hogy nyilvánvalóan alapjogok ütközéséről van szó, amely alapjog-ütközést T. Alkotmánybíróságnak kell feloldania. A sajtó tárgybeli ügghöz hasonló esetekben tett közlése, tudósítása jogszerűségének megítélése függ az alapjogok (emberi méltóság, jóhírnév védelme, véleménynyilvánítási és sajtószabadság) és a vonatkozó polgári jogi szabályozás értelmezésétől, viszonyától, amelynek körében T. Alkotmánybíróság által vizsgálandó kérdést vet fel a pusztán polgári jogi kérdésen túl a véleménynyilvánítási és sajtószabadság, valamint ezek körében kifejezetten a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás érvényesülése.

IV. Az Alaptörvény megsértett rendelkezései, az Indítványozót megillető alapvető jogok sérelme

Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, (2) bekezdése szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

Dr. Tóth J.

Utalok tisztelettel a T. Alkotmánybíróság korábbi, véleménynyilvánítási szabadsággal és sajtószabadsággal foglalkozó döntéseire [7/2014. (III.7.) AB határozat, 28/2014. (IX.29.) AB határozat], amelyekben T. Alkotmánybíróság kifejtette, hogy mind az Alkotmány, mind az Alaptörvény az alapvető jogok között, állami kötelezettséggént fogalmazza meg a sajtó szabadságának és sokszínűségének védelmét, és mindkét szabály egyértelműen a „demokratikus közvélemény” kialakulásához kapcsolja a sajtó szabadságát és sokszínűségét, ezért a korábbi határozatokban kifejtett értelmezés beilleszthetőnek találta.

A sajtószabadság - és azon belül a szabad tájékoztatáshoz való jog - a véleménynyilvánítás szabadságából eredeztethető. A sajtószabadság a véleménynyilvánítási szabadság eszköze, illetve alapvető a szerepe a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban (tájékoztatás) [37/1992. (VI.10.) AB határozat].

A sajtó szabadsága kezdettől fogva összekapcsolódott a jelenkor eseményeiről szóló szabad tájékoztatással, a társadalmi kérdéseknek a nyilvánosság elé tárásával. A sajtó szabadságának védelme, a szabad tájékoztatás feltételeinek biztosítása egyrészt az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésén alapuló állami kötelezettség, másrészt a személyek alapvető joga, amely az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek mellett korlátozható csak. A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a sajtó a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze. [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229., a továbbiakban: Abh.1.] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan, a demokratikus közvélemény kialakítása és fenntartása szempontjából tehát kezdettől fogva kitüntetett fontosságúnak tekintette a sajtó társadalmi jelentőségét. A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatásé is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban. (Abh. 1. ABH 1992, 227, 229.) A sajtó a szólásszabadság intézménye. Így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad nyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja (Abh.1. ABH 1992, 227, 229.).

Az Alkotmánybíróság kifejtette továbbá, hogy a sajtószabadság egyszerre eszköze a szabad véleménynyilvánításnak, a tájékoztatásnak, valamint a tájékozódásnak. A sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást. A sajtószabadság jogának gyakorlása révén az alapjog jogosultja aktív alakítója a demokratikus közvéleménynek. A sajtó ezen minőségében ellenőrzi a közélet szereplőinek, intézményeinek tevékenységét, a döntéshozatal folyamatát, tájékoztatja arról a politikai közösséget, a demokratikus nyilvánosságot (a „házőrő kutya” szerepe). A sajtószabadság, a szabad sajtó intézménye nemzetközi egyezményekben, dokumentumokban is rögzített védelmének – és felelősségének – alapvető indoka tehát az egyéni véleményalkotáshoz elengedhetetlen közlések, a közérdekű információk teljességének nyilvánosságra kerülése, a „hivatalos helyes állásponton” alapuló monopolisztikus „közvélekedés” kialakulásának elkerülése.¹

¹ 28/2014. (IX.29.) AB határozat [14]-[16]

Handwritten signature

Éppen ezen tájékoztatási és tájékozódási eszköz jellege veszne el a sajtószabadságnak akkor, ha a konkrét esethez hasonló esetekben a sajtó arra kényszerülne, hogy esetleges későbbi felelősségre vonása miatt ne adjon tudósítást bizonyos eseményekről, tájékoztatások tartalmáról, tartva attól, hogy amennyiben az ott elhangzottak valóságát bizonyítani nem tudja, felelőssége megállapításra kerül. A sajtó legtöbbször nincs abban a helyzetben, hogy nyomban megítélje egy sajtótájékoztatón elhangzottak ténytartalmának valóságát, és ennek mentén döntsön a közlésről. A jelenlegi – álláspontunk szerint alaptörvény-ellenes – jogalkalmazás miatt a sajtónak alappal kell tartania attól, hogy még amennyiben szöveghűen, pontosan, hitelesen, a forrás megjelölése mellett, a másik fél nyilatkozatát beszerezve, azt egyidejűleg közölve is teszi közzé a sajtótájékoztatón elhangzottakat, felelőssége megállapításra kerülhet. A személyiségi jogsértés szankciói pedig széleskörűek, az abbahagyásra kötelezés, további jogsértéstől eltiltás, elégtételadás mellett az új Ptk.-ban megjelenik a sérelemdíj fizetésére kötelezés, és természetesen a kártérítési felelősség. Mindezek mérlegelése mellett könnyen jut arra a sajtószerv, hogy inkább nem tudósít a sajtótájékoztatón elhangzottakról. Ez amellet, hogy öncenzúrához vezet, súlyosan ellene hat a sajtó szabad tájékoztatási funkciójának is, a közönség jogait az információhoz jutáshoz csorbítja, amely nem lehet a társadalom érdeke, nem következhet a vonatkozó polgári jogi rendelkezésekből, azok Alaptörvénynek megfelelő értelmezéséből. Ha később valóban bebizonyosodik a közlés valótlanága, a sajtó-helyreigazítás vagy az eredeti közlő által tett elégtételt adó közlemény reparálni képes az ekként kialakult sérelmes helyzetet, a személyiségi jogsérelem fenti, egyéb jogkövetkezményeit pedig elegendő lenne a sérelmes közlést tevő személyen érvényesíteni, és azok alól a sajtót mentesíteni. (Ahogyan ez a PK. 14. számú állásfoglalás értelmében több esetben is érvényesül.) Nem tehető egyenlőségjel a kétféle felelősségi típus közé.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:45. § (2) bekezdése szerint:

A jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy hírsztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

A korábbi Ptk. (1959. évi IV. törvény, „rPtk.”) 78. § szerint:

(1) A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.

(2) A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, hírsztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

A régi és az új jogszabály tehát lényegében változatlanul szabályozza a jóhírnév védelmét.

Indítványozó kéri T. Alkotmánybíróságtól, hogy vizsgálja meg azt, hogy konkrét esetben a véleménynyilvánítási és sajtószabadság, a szabad tájékoztatáshoz való jog érvényesülésének korlátozását indokolja-e az emberi méltóság védelméhez való jog, tárgybeli esetben annak részét képező jóhírnévhez való jog.

A konkrét ügghöz hasonló politikai sajtótájékoztatóról való szöveghű, pontos tájékoztatás nélkül a modern tömegtájékoztatás nem létezhetne álláspontunk szerint. A polgári jogi szabályok - és az Smtv. 12. § (1) bekezdésében foglaltak - tárgybeli kiterjesztő értelmezése azonban ahhoz vezet, hogy még a tárgybeli, a szakma szabályainak mindenben megfelelő, a másik fél álláspontját is egyidejűleg megjelenítő közlés is

Handwritten signature and date: 2016. 10. 20.

személyiségi jogot sértő. A tudósítás nem valósított meg visszaélést a sajtószabadság gyakorlásával, és nem alapozhatja meg a véleménynyilvánítási és sajtószabadság korlátozását.

E körben hivatkozunk különösen a másodfokon eljárt Győri Ítélőtábla ítéleti megállapításaira is, amelyek szerint a PK. 14. számú állásfoglalásban foglaltakat (azaz azon esetek körét, amikor a sajtó mentesül az általa közölt valóságának bizonyítása alól) kiterjesztően kell értelmezni, és az nem terjedhet csupán szűken az állásfoglalásban írt esetekre, amelyet egyébként a bírói gyakorlat is meghaladott már, és további kiterjesztése lenne indokolt. Ezzel együtt pedig a **polgári jogban - és az Smtv. 12. § (1) bekezdésében - szabályozott tényhíresztelést szűkítően szükséges értelmezni**. A konkrét esetben egy politikai párt helyi képviselői által, közérdekű probléma tárgyról, közszereplőt érintően tartott hivatalos sajtótájékoztatón elhangzottakról tudósított Indítványozó szöveghűen, pontosan, hitelesen az eredeti közlők személye, a tudósítás forrása abból kiderül, a másik fél nyilatkozata egyidejűleg közlésre került. Az Ítélőtábla ezen jogi érvelése felel meg álláspontunk szerint az Alaptörvénynek.

Differenciálni szükséges ugyanis a sajtó közlései, tudósításai között, és nem lehet alkotmányos a sajtó objektív felelőssége elvén minden esetben megállapítani a felelősséget személyiségi jogsértésért.

Más jogi megítélés alá esik e körben a közlés: míg az valótlanága esetén valóban megalapozhatja a sajtó-helyreigazításra kötelezést – hiszen a sajtó Smtv. 10. §-ából fakadó feladata és egyben társadalmi funkciója is a hiteles, gyors, pontos tájékoztatása helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, amelynek keretében a való tények közlésére kötelezésnek helye lehet -, azonban a személyiségi jogsértésért való felelősségét megállapítani és szankcióit alkalmazni a sajtóval szemben nem minden tényhíresztelési esetben alkotmányos.

A modern tömegtájékoztatás része például az **élő közvetítés**, az **azonnali online tudósítás**, amelyek esetében pedig végképp értelmezhetetlen az, hogy a sajtó a valóságnak megfelelően tudósítson akkor, ha az élő közvetítésben, vagy az online tudósítás tárgyát képező eseményen (például képviselő-testületi ülésen, miniszteri tájékoztatáson, parlamenti ülésen) hangzik el a nyilatkozótól valótlan tényállítás. Ugyanígy nem várható el alappal a sajtótól az, hogy pillanatok, percek alatt döntsön egy sajtótájékoztató elhangzottak ténytartalmának valóságtartalmáról, amelyet aztán egy peres eljárásban is sokszor évekig vizsgál az eljáró bíróság.

A bírói joggyakorlat még a tudósítások fajtái között sem tesz különbséget a tényhíresztelő magatartás vizsgálatakor, így a szerkesztett és nem szerkesztett tartalmak közötti különbségtétel sem jelenik meg a bírói gyakorlatban.

Amennyiben a bírósági eljárás valóban arra vezet – sokszor sajnálatosan valóban évek múltán -, hogy a sérelmezett közlés valótlan tartalmú volt, például az eredeti közlő elégtételt adó közlemény közlésére kötelezésének van helye, és ez a sérelmes helyzetet - más szankciókkal együtt - reparálni képes azzal, hogy a gyors jogvédelem eszköze, a sajtó-helyreigazítási eljárás is rendelkezésre áll. Azonban ezen felül tárgybeli esetekben a sajtó személyiségi jogi felelősségét megállapítani tényhíresztelés miatt álláspontunk szerint alaptörvény-ellenes, öncenzúrához vezet, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás ellen hat, ezáltal sérül az

Dr. Földes

Alaptörvényben garantált sajtószabadság. E helyen ismételten utalok arra, hogy a sérelmezett döntésében a Kúria is az Smtv. 12. §-ra hivatkozik a sajtó objektív felelősségének megállapítása körében, a hivatkozott jogszabályi hely azonban a sajtó-helyreigazításra vonatkozik.

Szükséges tehát alkotmányossági mérce kidolgozása a körben, mely esetekben mentesülhet a sajtó a valótlan tény híresztelésével megvalósuló személyiségi jogsértés felelőssége alól. Szükséges, hogy T. Alkotmánybíróság meghatározza e körben a jogszabály [„rPtk.” 78. §, Ptk. 2:45. § (2) bekezdés] értelmezési tartományának alkotmányos kereteit. Indítványozói álláspont szerint ugyanis a konkrét ügy nem bírálható el csupán a polgári jogi szabályok keretei között, hanem ahhoz szükséges alkotmányjogi szempontok bevonása, az Alaptörvény értelmezése.

Álláspontunk szerint alkotmányos indok nélkül korlátozta a sérelmezett döntés a véleménynyilvánítási és sajtószabadságot. A tájékoztatáshoz való jog, a tájékozódás, informálódás, hiteles, pontos, valós információkhoz jutás ugyanis a közönség elsődleges joga és jogos követelése, ezzel összhangban a sajtónak pedig feladata a tudósítás, a közösség tájékoztatása, a közvélemény kialakulásában való szerepvállalás, és ezek megvalósíthatósága érdekében joga van a szabad tájékoztatáshoz és ahhoz, hogy ne kelljen öncenzúrát alkalmaznia a konkrét esethez hasonló ügyekben egy esetleges személyiségi jogi peres eljárással való fenyegetettsége miatt objektív felelőssége okán.

A Kúria döntése mindezek alapján Alaptörvénybe ütközik.

Előadom, hogy az ügyben valamennyi jogorvoslati lehetőséget kimerítettem (a sérelmezett döntés a felülvizsgálati eljárásban született kúriai ítélet), perújítást nem kezdeményeztem, és indítványozói tudomás szerint illet a peres eljárásban érintett többi peres fél sem kezdeményezett.

A jogi képviselet igazolására 4. szám alatt csatolom az ügyvédi meghatalmazást, 5. szám alatt a törvényes képviseletre jogosultságot alátámasztó iratot.

Az Abtv. 68. §-a alapján kijelentem, hogy jelen indítványom nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá. Nyilatkozatomat 6. szám alatt csatolom.

Csatolt dokumentumok listája:

1. szám alatt: Elsőfokú ítélet – Veszprémi Törvényszék 7.P.20.997/2013/42/II. sz. ítélete
2. szám alatt: Másodfokú ítélet – Győri Ítéltábla Pf.I.20.096/2015/5/I. sz. ítélete
3. szám alatt: A Kúria Pfv.IV.20.624/2016/9. számú ítélete
4. szám alatt: Ügyvédi meghatalmazás
5. szám alatt: Nyugat Média és Világháló Egyesület civil szervezetek névjegyzéke szerinti adatlapja
6. szám alatt: Indítványozó nyilatkozata

Dr. Tóth J.

Az indítványban foglalt érvek alapján ismételten kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a támadott döntés alaptörvény-ellenességét megállapítani és azt megsemmisíteni szíveskedjen.

Kelt Szombathelyen, 2017. január 13. napján

Dr. Czeglédy és Társai

Ügyvédi Iroda

9700 Szombathely, Kossuth L. u. 8.

~~Adószám: 18149605-2-18~~

HU88 18400010-03547891-60100013

I.

Nyugat Média és Világháló Egyesület indítványozó képviselőjében
dr. Fodor Tímea ügyvéd